

Euroopa Komisjon tahab muuta asjaajamise läbipaistvaks

Siim Kallas
Euroopa Komisjoni
asepresident

Euroopa Komisjon teeb suuri jõupingutusi selleks, et vähendada reguleerimist Brüsselist ja muuta Euroopa asjaajamine läbipaistvaks, suurendades sellega usaldust euroliidu vastu.

Minult küsitakse sageli, mille poolest erineb töö Euroopa Komisjonis tööst Eesti valitsuses, kas töö meeldib. Meeldib küll, vastan, kuigi otsuste vastuvõtmisele kulub rohkem aega, kui tahaks, otsusetegijate arv on suur ja nende vahelised suhted keerulised. Haarab just see, mille poolest töö Euroopa Komisjonis erineb: otsustustel on tihti ülemaailmne ulatus.

Näiteks on viimasel ajal igal komisjoni istungil olnud arutlusel linnugriip ja sellega kaasnedavad võivad nähtused. Teema on väga spetsiifiline, kuid komisjon ei käsitle viiruste muundumise meditsiinilisi aspekte. Komisjon arutab eelkõige seda, kas Euroopa riigid on valmis oma elanikkonda kaitsma, kui viirus ulatuslikult ründab. Kas uue vaktsiini tootmiseks, kui tekib uus viirusevorm, on piisavalt tootmisvõimsusi, kas tavavaktsiini varud on küllaldased, kas võimaliku vaktsineerimise puhuks ja haiguspuhangu tõrjumiseks on olemas võimekas asutuste võrk? Isegi see temaatika on paljuski korralduslik, tehniline.

Problemaatika kõige keerukam osa on linnugripi mõju majandusele ja poliitikale juba praegu, võimalikest tagajärgedest rääkimata. Liiguvad liialdatud kuuldused linnugripi levikust ja ohtlikkusest. See on kaasa toonud linnuliha müügi kahanemise veerandi võrra.

Kogu maailma linnukasvatatajaile tähendab linnugriip suurt õnnetust. See mõjutab omakorda toiduainete tootmist ja tarbimist kõikjal – mõne riigi majanduses võib ilmnedagi tõeline kriis. Samuti pole raske näha poliitilist mõju valitsustevahelistele suhetele ja väliskaubandusele. Seega on võtmeküsimus õige tasakaalu leidmine ühelt poolt võimaliku haiguspuhangu tõrjumise mõistlike abinõude ja teisalt majanduskriisi ärahoidmise vahel.

Euroopa Komisjoni käitumine, iga sõna, iga väide, isegi iga vihje võib kogu maailmas tasakaalu ühele või teisele poole kallutada. Pole ime, et me sellele teemale nii palju aega pühendame. See on ainult üks näide, igal komisjoni istungil arutatakse mõnda maailmas palavat teemat.

Esindades maailma suurimat turgu

Euroopa Komisjon on Euroopa Liidu asutuste täidesaatev haru. Tema staatuses ja toimimise reeglites on palju segast, mis on nii keerulise organisatsiooni puhul nagu Euroopa Liit mõneti vältimatu. Eurooplased loomulikult tahavad, et Euroopa Liidu tähtsus maailma asjade ajamisel oleks suur. See tähendab taotlust, et Euroopa Komisjon etendaks maailmapoliitikas suurt rolli. Kuigi tahaks, et see roll oleks suurem, on Euroopa Komisjonil ka praegu poliitika teostajana tähtis osa maailma kujundamisel. Ta esindab ikkagi maailma suurimat turgu ja suurimat väliskaubandusrühmitust, mõjutab tooniandvalt maailma õiguskaitset ning on juhtiv keskkonnakaitse alal.

Julgeolekupoliitika (Iraan, Iraak jne) on rohkem Euroopa Liidu liikmesriikide ja nende keskse asutuse, Euroopa Liidu Nõukogu menetleda. Euroopa Liidu ja Euroopa Komisjoni kui tema täidesaateva asutuse tegevuse mõju ulatub üle maailma – selles on suur väljakutse, suur vastutus ja, mis seal salata, see haarab neid inimesi, kes otsuseid teevad,

ette valmistavad ja kujundavad. Sel aastal on komisjoni istungite päevakorra kesksed arutelud olnud Euroopa tuleviku üle – mille tulemusena esitati Euroopa tippkohtumisele Hampton Courtis ettekanne – ning väliskaubandusküsimused, milles on olnud palju teravust jms. Komisjon ise on rahul oma ettepanekutega vähendada õigusaktide hulka ja Euroopa elu reguleerimist Brüsselist. Üks pakett seadusandlikku materjali (68 dokumenti) võeti juba menetlusest tagasi, suurem lihtsustamissettepanekute pakett sai hiljuti heakskiidu. Nende viimastega lihtsalt ei lähe, sest enamik lihtsustamissettepanekuid võib avada diskussiooni väga valusate küsimuste üle uuesti.

Minu enda vastutusala on üpris lai, sellesse kuuluvad kolm suurt valdkonda: haldusküsimused, audit ja pettusevastane võitlus. Käsil on mitu suurt ettevõtmist, mis ühel või teisel viisil peavad veel selle aasta sees lahenduseni jõudma. Algab iga-aastane Euroopa Liidu eelarve täitmise analüüs. Euroopa Kontrollikoda teeb oma ettekande novembri keskel. Selles ettekandes on palju positiivset, aga ka seda, mis annab toitu eurokriitilisele avalikule arvamusele. Komisjoni ees seisab ülesanne rahuldavalt selgitada nii Euroopa Parlamendile kui ka avalikule arvamusele, milline on asjade seis, mis on õige, mis vale ja mida tehakse puuduste kõrvaldamiseks. Eelarve aruande kinnitamise protsess on samasugune nagu liikmesriikides, võib-olla pisut mahukam ja suurema tähelepanu all. Komisjonis on ka see valdkond minu vastutada: nii protsessi korraldamine (nt eri komisjoni liikmete esinemised asjaomaste parlamendikomiteede ees) kui ka suhtlemine parlamendi eelarve järelevalvekomitee ja ajakirjandusega. See ei ole kerge, aga kes on õelnud, et töö peab kerge olema. Samas on väljakutse – suurendada kodanike usaldust Euroopa raha kasutamise vastu – suur ja haarav.

Poliitiliselt edukas algatus

Mainitud usaldusega Euroopa asjaajamise vastu on seotud teine suur ettevõtmine – algatus

muuta Euroopa asjaajamine läbipaistvaks (European Transparency Initiative) ja kiita see idee komisjoni istungil heaks. Idee tekkis aasta tagasi paarist lihtsast küsimusest. Esiteks ilmnis, et Euroopa eelarvest toetusi, eelkõige põllumajandustoetusi saavate isikute ja ettevõtete nimed on suur saladus, välja arvatud Eestis, Taanis ja veel mõnes riigis. Pärast mõtte väljakäimist, et andmed toetuste saajate kohta võiksid olla avalikud, on teema veerema hakanud nagu lumepall.

Toetuste saajate nimekirja on teinud avalikuks Hispaania, Iirimaa, Rootsi, Suurbritannia, Holland, Sloveenia ja Belgia, äge diskussioon on puhkenud Prantsusmaal. Andmete avalikkuse suure toetuse ja tähelepanu osaliseks. On tulnud ilmsiks, et tihti on suurimaiks põllumajandustoetuste saajaiks suurtootjad, suurtööstus ja rahvusvahelised firmad, lisaks kõigele ka kuninglikud perekonnad ja ministrid. Avalikkus on äärmiselt hämmastunud. Kas see ongi Euroopa ühtne põllumajanduspoliitika, mida me oleme tahtnud? Poliitiliselt võib juba praegu komisjoni algatust edukaks lugeda.

Teiseks on nimetatud algatuse idee otsuse tegijate usaldusvääruse kindlustamine, et otsuste tegemisel välistataks huvide konfliktid. See eeldab, et asjaomaste isikute majandushuvid on deklaratsioonide kaudu avalikkusele teada. Niimoodi toimitakse mitmes riigis, sealhulgas Eestis. Samasugused reeglid kehtivad ka Euroopa Komisjoni liikmete kohta, kuid Euroopas pole kaugeltki kõik otsuse tegijad avalikkuse järelevalve all. Omaette küsimus, millele kavandame vastuseid, on lobitegevuse korraldamine Brüsselis. Puhkenud on elav arutelu ning kõik on veendunud, et lobitöö korrastamine on vajalik, üritame leida sobivaid ja mõistlikke lahendusi.

Kolmas suur ettevõtmine minu haldusalas on juhtivate ametnike rotatsiooni ettevalmistamine. Ükski tähtis ametnik, peadirektor või tema asetäitja ei saa ametis olla rohkem kui viis aastat. Seejärel siirduvad kõrged ametnikud uude ametisse (või pensionile või hoopis mujale). Komisjoni president José Manuel

Barroso teeb ettepanekute kohta peatselt lõpliku otsuse ja 2006. aasta algusest alates vahetub suur rühm juhtivametnikke. Lugeja võib ette kujutada intriige ja kulissidetagust tegevust (ärgem unustage liikmesriike, kes kiivalt oma inimestega toimuvat jälgivad), mis selliste muudatustega kaasnevad.

Minu haldusalasse kuuluvad kõik personali-küsimused. Nende hulgas on töötajate värbamine uutest liikmesriikidest, mis kulgeb üldiselt rahuldavalt ning kavakohaselt. Selle aasta lõpuks oli ette nähtud värvata 1500 inimese ringis ja see on tehtud. Eestlasi on komisjonis tööl üle saja, neist kaks direktori ametikohal. Pole põhjust kurta, eri rahvaste proportsioone arvestades. Tahtjaid siia tööle tulla on rohkesti, igale väljakuulutatud töökohale esitatakse ligikaudu 40 soovivaaldust.

“Harmonika” asemel arvuti

Käsil on komisjoni tegevuse moderniseerimine, mida nimetatakse e-komisjoni projektiks. Eesti lugejale on asi arusaadav – nagu e-valitsus –, s. t moodsate infotehnoloogiliste vahendite kasutamist komisjoni töö korraldamisel. Kõndides komisjoni istungile, kaenla all hiigelsuur pappkaantega ja paljude paberit täis vahedega kaust (meenutab natuke lõõtspilli, seepärast kutsutakse seda “harmonikaks”), meenutan Eesti valitsuse istungeid, kus kõike võis leida ekraanilt. Loodan, et tulevikus saame ka meie komisjoni istungeil suure paberimassita hakkama.

Mis on Euroopa Komisjoni otsusetegemise ja korraldava tegevuse eripära? Kindlasti soov teha kas kõik või peaaegu kõik otsused kokkuleppel, konsensusega. See on siinse

otsustamise traditsioon. Praegune, José Manuel Barroso komisjon pole aastase töö jooksul veel ühtki otsust langetanud hääletamise teel. Romano Prodi komisjonis töötatud poole aasta jooksul oli meil kolm või neli hääletamist, mida on samuti vähe. Konsensuslik traditsioon on väga aeganõudev, kuid selle suur eelis on otsuste kestvus ja kandvus. Ega me Eesti valitsuseski teisiti toimetanud. Siin otsitakse konsensust laiemalt pinnalt – parlamendi ja liikmesriikidega. Mõnikord on tagajärjeks tühi ilukõneline tekst, mõnikord iva, mis läheb idanema ja annab aastate jooksul vajalikku saaki.

Otsustamine Euroopas võtab rohkesti aega ja on keerukas. Palju võimalusi on igasugune tegevus ja otsustamine peatada. Keerulised on vahekorrad kolme Euroopa institutsiooni vahel. Euroopa Komisjon on Euroopa Liidu täidesaatev asutus, selle puhul on asi enam-vähem selge, seadusandjaga on asi keerulisem. Tegelik seadusandja on liikmesriikide valitsuste asutus – Euroopa Liidu Nõukogu, millest väljapoole pole palju kuulda ega näha. Euroopa Parlament pole tavalises mõistes seadusandja, tal on üha rohkem õigusi seadusloomet mõjutada. Tihti tulenevad sellistest keerulistest suhetest pinged, mis kajastuvad ka komisjoni töös.

Euroopa-projekt, millel on kauged ajaloolised juured ja mille teostamine on saanud õige hoo alles pärast Teist maailmasõda, liigub edasi. Selle projekti elluviimine, mille vajalikkuses peaaegu keegi ei kahtle, koosneb tuhandetest poliitilistest otsustest ja praktilistest sammudest. Need otsused tuleb teha ja sammud astuda, kuigi teinekord tundub, et see on raske.

Euroopa Komisjon pole Euroopa Liidu valitsus

Indrek Treufeldt
Eesti Televisiooni
korrespondent Brüsselis

Euroopa Komisjon pole Euroopa Liidu valitsus, nagu paljud tihti ette kujutavad, vaid teeb ennekõike seda, mida liikmesriigid käsivad.

Euroopa Komisjoni uueks sünonüümiks on vargsi saanud võõrakõlaline Berlaymont – Euroopa Komisjoni uue peamaja nimi. Võõrast võib europealinnas levinud kikk hüüdnimesid ja lühendeid kasutada veidi häirida, asja sees olijaile annavad aga vandeseltslaslikud salasõnad võimaluse tunda end tõelise eksperdina. Euroopa Komisjoni rolli on võhikul raske mõista, sest komisjonil on mitu näiliselt vastukäivat mõõdet. Ühest küljest kehastab see euroliidu institutsioon liikmesriikide mitmekesisust: komisjonis segunevad rahvad ja kultuurid ning ka rahvuslikud hoiakud. Teisalt peab Euroopa Komisjon seisma Euroopa Liidu ühiste huvide eest.

Berlaymonti nime üle tasub siiski pikemalt arutleda. Kunagi ammu asus selles paigas väike vaimulik pansion – Berlaymonti daamidele, nagu linnarahvas ütles, sellest ka nimi. Midagi muud pansionist alles pole, ehkki põhimõte, et Euroopa Komisjoni kõige tähtsamad ametnikud on ühes hoones koos ja samas lühikese jalutuskäigu kaugusel teistest olulistest euroasutustest, toob jalakäimise taas ausse. Eks nii kulgesid ka kunagised kombekad pansioni elanikud ajal, kui Brüssel oli veel väike suurlinn.

Berlaymonti hoonet hakati ehitama juba kuuekümnendail aastail, kuid vahepeal karmistunud Euroopa Liidu ehitusstandardid keelasid asbesti kasutamise. Maja võeti tükkideks lahti ja ehitati kõige moodsamaid materjale kasutades uuesti üles. Hoone fassaad koosneb tuhandetest hõbehallidest ekraanidest või ribidest, mida nutikas elektroonika tuule ja päikese järgi käsutada oskab.

Berlaymonti ehitamise saaga lõppes alles äsja, kui Euroopa Liit sai endale uue komisjoni. Portugallase José Manuel Barroso juhitud komisjon on esimene selles majas. Komisjon on püüdnud autoliiklust vähendada ja lõpuks otsustavalt koondanud üle linna asunud allasutused. Selle teadmisega on ka Eestist pärit volinik Siim Kallas sättinud end elama kesklinna piirile – nii et saaks jala tööle kõndida. Kallast võiks mõneti nimetada ka Euroopa Komisjoni uue peakorterit majandusjuhatajaks. Tema vastutusallas on komisjoni administratiivsed küsimused, samuti pettusevastane võitlus Euroopa Liidu institutsioonides.

Keda esindavad eurovolinikud?

Berlaymontiga algas uus periood Euroopa Komisjoni ajaloos, katse olla ühtsem kui kunagi varem. Eelmises, Romano Prodi juhitud komisjonis oli volinikke märksa vähem, sest ka riike oli Euroopa Liidus vähem. Enne oli komisjoniliikmeid 20: kaks Prantsusmaalt, Saksamaalt, Suurbritanniast, Itaaliast ja Hispaaniast ning üks igast väiksemast liikmesriigist. Nüüd on komisjonis üks volinik igast liikmesriigist.

Samas näib 25 volinikku praktilises asjaajamises liiga palju olevat. Kujutlege olukorda, kus igapähele antakse kaks minutit arvamuse avaldamiseks – nii kulub kergesti terve tund. Euroopa Komisjoni kolmapäevaste istungite

kohta on teada, et need kipuvad käest minema, mitmed volinikud armastavad ilukõnet ehk rohkesti sõnu ja vähe mõtteid.

Ratsionaalselt mõtlevad inimesed pakuksid lahendusena välja komisjoniliikmete arvu vähendamise, selline pakkumine saigi uue põhiseaduse lepingu kavandamisel tehtud. Ent üsna palju riike leidis, et igaühel peab siiski olema oma volinik, pealegi on lepe rahvahääletustel tagasi lükatud. Mõte, et volinik esindab riiki, on muidugi pisut vildakas. Tegelikult ei esinda volinikud riike ja nii ei luba ka volinike meeskondi puudutavad reeglid palgata eriti palju töajõudu koduriigist.

Tihti arvatakse, et komisjon tegutseb just kui Euroopa Liidu valitsus. Ning selles valitsuses tegutsevad volinikud ministritena. Igal volinikul on ju oma vastutusala – nagu ministritel. Tegelikult teeb komisjon siiski ennekõike seda, mida liikmesriigid tal teha käsivad. Liikmesriigid teevad ühiseid otsuseid lausa valitsusjuhtide (peaministrite) või ministrite tasandil. Euroopa Liidu tippkohtumistel kohtuvad valitsusjuhid ning siis tehakse põhimõttelised otsused, kuid samas kujunevad seal tihti ka kõige tõsisemad riikidevahelised vastasseisud.

Liikmesriigid võivad oma asju ajada ka ministrite tasandil. Näiteks arutavad majandus- ja rahandusministrid ECOFIN-is (Euroopa Liidu majandus- ja rahandusministrite nõukogus) majandus- ja rahandusküsimusi ning põllumajanduse ja kalandusega tegelevad ministrid põllumajandus- ja kalandusnõukogus tootmis- ja kalapüügikvoote. Kõik, mis niisugustes kogudes ehk nõukogudes kokku lepitakse, läheb täitmiseks Euroopa Komisjonile.

Argipäevarutiini jälgimise keskus

Euroopa Komisjonil on väga eriline õigus – ta saab allatada õigusakte ning kontrollida nende täitmist. Selle õiguse andis komisjonile 1958. aastal jõustunud Rooma leping. Arvati, et just komisjon suudab kõige paremini hinnata liidu

üldisi huvisid ja nende seadusloome ei ole nii hüplik. Legendaarse Prantsuse presidendi de Gaulle'i tegevus kärpis komisjoni initsiaatiivikust.

Vana tava järgi peavad ajakirjanikud kõige hoolikamalt silma peal ikkagi ministrite nõukogu ja iseäranis valitsusjuhtide kogu tegevusel. Just seal sünnivad riikidevahelised kokkulepped. Mõnikord mängitakse keegi auti, mõni riik aga armastab teha soolot, mis küll alati ei pruugi õnnestuda. Euroopa Komisjon on pigem argipäevarutiini jälgimise keskus.

Brüssel ja ühtlasi Euroopa Komisjon alustab oma uut hooaega üsna pika hoovõtuga. Septembris ei juhtu suurt midagi. Oma programmkõne pidas Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso septembri lõpus. Tema kõnes oli üks fraas, mis ehk laiematele massidele pole põnev, kuid institutsioonidevahelisi võimuvahetekordi silmas pidades näib eriti tähtis. Barroso vihjas, et komisjon jälgib nüüd hoolikamalt aluslepingute täitmist. Komisjon on kui valvekoer, kes võib ühe või teise liikmesriigi lepetest möödavaatamise pärast kohtusse kaevata. Selles tähtsas töös peab komisjon olema mõistagi sõltumatu. Ei ole mõeldav, et Eesti volinik asuks mingil hetkel näiteks kurikuulsas suhkruküsimuses Eesti positsiooni kaitsma. Volinikud annavad ametisse astudes vande, et nad ei lase end mõjutada ühestki huvigrupist. Euroopa Komisjoni vana kirjutamata tava on, et voliniku koduriigid hoiavad agaralt oma esindajaid sündmuste ja seisukohtadega kursis. Suurtel Euroopa riikidel on selleks lausa suured teenistused. Nii kujundab volinik tahes-tahtmata koduriigi soovitudest kantud hoiaku. Seda otseselt ei taunita. Põnevad on konfliktid, mis tekivad mõne riigi valitsusjuhi ja voliniku vahel. Üsna huvitav on jälgida Briti peaministri Tony Blairi ja väliskaubandusega tegeleva voliniku Peter Mandelsoni aeg-ajalt kerkivat debatti. Mandelson hoiab enda käes üht komisjoni võtmeasukohta – ta esindab Euroopa Liitu üleilmsetel vabakaubanduskõnelustel.

Kummaline ideoloogiline teelahe

Erinevalt välispoliitikast on Euroopa Liidul kui ühtsel majandusblokil ja ühisturul ühtne väliskaubanduspoliitika. Seni on Euroopa turgu kiivalt kaitstud teiste kontinentide põllumajandustoodangu eest. Nüüd leiab komisjon, et oleks aeg imporditolle kärpida, pealegi pole mitu liikmesriiki enam nõus Euroopa põllumeestele suuri otsetoetusi võimaldama. Teised liikmesriigid jälle leiavad, et komisjon on liiga vabameelseks muutunud ega seisa auväärsete Euroopa põllumajandustraditsioonide eest.

Tulised debatilised suletud-avatud majanduse liinil sunnivad küsima, millist ideoloogiat Euroopa Komisjon esindab. See küsimus lähtub küll kujutelmast, et komisjon tegutseb justkui euroliidu valitsus, valitsustel on enamasti aga mingi poliitiline liin. Euroopa traditsioonide kohaselt kõneldakse parempoolsetest või sotsialistlikest valitsustest. Komisjon ei ole kindlasti valitsus, kuid leiab end ometi kummaliselt ideoloogiliselt teelahkelt: kas rõhuda sotsiaalsele healolele või liberaalsele turumajandusele? Üldiselt peetakse komisjoni alati äriilma soovivaks, toetuste tahtjail ei ole kunagi küllalt. Euroliidu sellesügisene eesistujamaa Suurbritannia alustas bravuurikalt debatti Euroopa sotsiaalmudeli üle. Debatti ajendas brittide soovimatus maksta suuri summasid põllumajanduse toetamiseks.

Euroopa sotsiaalmudelil on praktiline kuju – euroliidu eelarvekava. Ent peaminister Tony Blair püüab hoida intellektuaalset joont ja leida ideoloogilist kooskõla, enne kui rääkida rahast. Mitmed Mandri-Euroopa suurriigid ei taha traditsioonilistest toetustest loobuda. Euroopa Komisjon otsib selles kempluses kuldset keskteed, pakkudes välja šokileevendusfondi. Nii võiksid toetused tulevikus väheneda ja Euroopa rohkem turgu maailmale avada, kindlustades samal ajal ümberõppe ja abi neile, kes on üleilmastumise tõttu kannatada saanud. See on kujukas näide komisjoni kompromissi otsivast tegevusest.

Senised võidud suhteliselt kasinad

Ideoloogiliste otsingute kõrval tuleb tähele panna ka komisjoni püüdlust end tugevana näidata. Veel enne kui komisjon sai ametisse asuda, rasis tema mainet Rocco Buttiglione seotud skandaal. Itaalia esitas Buttiglione volinikukandidaadiks. Et mees söandas öelda paar karust sõna vähemuste ja naisõiguse teemadel, võttis Euroopa Parlament ta n-ö rajalt maha. Presidendikandidaat Barroso punnis esiotsa vastu, kuid pidi parlamendile vastu tulema. Kogu jant muutis naeruväärseks nii komisjoni kui ka parlamendi.

Negatiivse vastuse toonud rahvahääletuste Prantsusmaal ja Hollandis püüdis komisjon samuti reageerida diplomaatiliselt, kuigi võinuks esineda palju radikaalsemate avaldustega. Nüüd räägib komisjon ikka ja jälle, et Euroopa Liidus on vaja debatti tuleviku üle, ehkki näib, et vastus on ette teada. Tuleks nõustuda sellega, mida komisjon tahab, vastasel korral öeldaks, et debatt on ebaõnnestunud.

Komisjoni uus kommunikatsioonistrateegia panustab esindustele liikmesriikides. Need peaksid tulema inimestele lähemale. Nõnda kolib komisjoni esindus ka Tallinnas Toompealt all-linna, et lihtkodanikud saaksid sealt läbi astuda ja küsimustele vastuseid leida. Liikmesriikides on paraku kombeks ajada euroliiduga seotud negatiivsed asjad Euroopa Komisjoni kaela, positiivsetest sündmustest aga kõnelda kui oma valitsuse võidust komisjoni üle. Nii on nõrk komisjon liikmesriikidele tegelikult kasulik.

Komisjoni senised töövõidud näivad suhteliselt kasinad. Pole suudetud tagada teenusteturu avamist, mille eest tuleb tänada just vanu suuri liikmesriike. Teenuste asjus tasub Eestil hoida komisjoni poole. Samal ajal soovib komisjon säilitada telefonikõnede ja Interneti-suhtluse kohta käivaid andmeid, et paremini terrorismi vastu võidelda. Eesti peab seda soovi liialt kalliks. Seetõttu on raske üheselt vastata, kas loota komisjoni tugevusele või nõrkusele. Eesti alles õpib euroinstitutsioonide võimuvõitumise tunnetama.